

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาวิธีการตลอดจนการดำเนินงานของทหารกองพลรบพิเศษที่ 2 ต่อการจัดการเปิดพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยศึกษาวิธีการจัดการของทหารว่าเป็นไปตามหลักการของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้นำมาประมวลและวิเคราะห์เพื่อเสนอเป็นแนวทางจัดการเปิดพื้นที่ทหารตลอดจน การควบคุมการใช้พื้นที่ทหาร เพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมีรูปแบบ วิธีการของการดำเนินการวิจัยดังนี้

รูปแบบการวิจัย

เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยการศึกษาถึง 1. สภาพการณ์การดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทหารที่ผ่านมา 2. ศึกษาความสอดคล้องระหว่างแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของทหารกับหลักการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ 3. แนวทางการจัดการการเปิดพื้นที่ทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนการควบคุมการใช้พื้นที่ทหารเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กองพลรบพิเศษที่ 2 ประกอบไปด้วย

1. ทหารในโครงการท่องเที่ยวทหาร กองพลรบพิเศษที่ 2
2. นักท่องเที่ยว
3. ประชาชนในท้องถิ่น
4. บริษัทนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
5. องค์กรท้องถิ่น
6. นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว

วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงโดยเลือกเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงหรือเคยมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร กองพลรบพิเศษที่ 2 สามารถแบ่งประชากรกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยออกเป็น 6 กลุ่มดังนี้

1. ทหารผู้รับผิดชอบในการเปิดพื้นที่ทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มย่อยดังนี้

1.1 ทหารในระดับผู้บริหาร กำหนดแผนงานและการจัดการ ได้แก่

1.1.1 พันเอก เชิดชัย จันทร์เทศน์

1.1.2 พันโท สายัณห์ เมืองศรี

1.1.3 พันโท ชาตรี กิจติขจร

1.2 ทหารในระดับผู้ปฏิบัติ ได้แก่

1.2.1 ร้อยเอก รัชชชัย กาดแก้ว

1.2.2 จำสิบเอก เคารพ เบ็ญนขุนทด

1.2.3 สิบเอก ชาลี อุดมสงวนวงศ์

1.2.4 สิบเอก เรืองเดช ปัทมเทศ

1.2.5 สิบเอก นพพร นาคอุดม

2. นักท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กองพลรบพิเศษที่ 2 เพิ่งเริ่มดำเนินการโครงการครั้งแรกในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2542 จึงยังไม่มีที่รู้จักแพร่หลายมากนัก สำหรับการกำหนดกลุ่มตัวอย่างนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) จากนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา โดยกำหนดช่วงเดือนที่จะจัดเก็บข้อมูล ระหว่างเดือน กันยายน - พฤศจิกายน พ.ศ. 2542

3. ประชาชนในท้องถิ่น ในที่นี้หมายถึง ครอบครัวทหารที่อาศัยอยู่ในบ้านพักของกองพลรบพิเศษที่ 2 และกรมรบพิเศษที่ 5 มีจำนวนทั้งสิ้น 280 ครอบครัว เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างกระจายแบบง่าย (Simple Random Sampling) ใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถาม โดยมุ่งถามถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในโครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กองพลรบพิเศษที่ 2 ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 172 ครอบครัว

4. ผู้ประกอบการ ในการวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะแนวคิดของการจัดการการท่องเที่ยวของบริษัทท่องเที่ยวที่เป็นผู้ประกอบการในพื้นที่ท่องเที่ยวอาหาร กองพลรบพิเศษที่ 2 คือ

บริษัทแม่สอดการท่องเที่ยว บริษัทวรรณาทัวร์ มัคคุเทศก์ที่ให้บริการนำเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวผืนป่าเชิงนิเวศทหาร กองพลรบพิเศษที่ 2 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะตัวผู้เป็นเจ้าของกิจการและมัคคุเทศก์ 1 คน ได้แก่

4.1 คุณ วิบูลย์ กาศมสัน (บริษัทแม่สอดการท่องเที่ยว)

4.2 คุณ โสภพรรณ กาศมสัน (บริษัทแม่สอดการท่องเที่ยว)

4.3 คุณ วรรณาทัวร์ โทมัส (บริษัทวรรณาทัวร์)

4.4 คุณ จินตนา สุวารัตย์ (มัคคุเทศก์)

5. องค์กรท้องถิ่น คัดเลือกเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หรือเคยร่วมกิจกรรมในสถานที่ท่องเที่ยวกองพลรบพิเศษที่ 2 ได้แก่

5.1 อุทยานดอยสุเทพ-ปุย คือ คุณ ปราปต์ เหมะสุทรินันท์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้าอุทยานดอยสุเทพ-ปุย

5.2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ คือ คุณ สรวิตรี อาสาสมัครพิทักษ์ ตำแหน่ง พนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว 5

5.3 ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น คือ คุณ ครุณี มานะจิตร สถานีวิทยุทหารอากาศเชียงใหม่ คุณ อ่ำไพ ไวยสุณีย์ สถานีวิทยุอสมท.เชียงใหม่ คุณ กฤตพร หุตวนิช และคุณ จ่านงค์ เจริญกันท์ จากสมาคม วาย.เอ็ม.ซี.เอ. เชียงใหม่

6. นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว คือ อาจารย์ นัทรแก้ว สิมารักษ์ ตำแหน่ง อาจารย์สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. เอกสารทางราชการ ศึกษาจากบันทึกการประชุมและสรุปผลการปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่ ทหารกองพลรบพิเศษที่ 2 ได้จัดทำไว้แล้ว

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยใช้แบบนำสัมภาษณ์ (Interview Guide) โดยที่ข้อคำถามเป็นลักษณะปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบคำถามสามารถแสดงข้อคิดเห็นได้อย่างอิสระ เนื้อหาของคำถามและลำดับข้อคำถาม สามารถเปลี่ยนแปลง ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

3. การใช้แบบสอบถาม ใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มของ ประชาชนท้องถิ่น และกลุ่มของนักท่องเที่ยว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ใช้การเก็บข้อมูลจากเอกสารทางราชการ ได้แก่บันทึกการประชุมและสรุปผลการปฏิบัติงานที่ทหารกองพลรบพิเศษที่ 2 ได้จัดทำขึ้น

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยนำแบบนำสัมภาษณ์ที่ได้จัดทำและได้ปรึกษากับที่ปรึกษางานวิจัยไปเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งลักษณะคำถามของแบบนำสัมภาษณ์ของแต่ละกลุ่มตัวอย่างจะมีเนื้อหาไม่เหมือนกัน แต่ทุกข้อคำถามจะเป็นคำถามที่มุ่งหาวิธีการดำเนินงานการจัดการของทหาร ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนหาความสอดคล้องของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของทหารกองพลรบพิเศษที่ 2

3. การใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลด้วยวิธีการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ตามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การสังเกต ผู้วิจัยจะเข้าไปในพื้นที่ที่ทหารกองพลรบพิเศษที่ 2 ซึ่งจัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งนี้เพื่อที่จะวิเคราะห์สภาพของพื้นที่ ตลอดจนการจัดการของทหาร เปรียบเทียบกับการจัดการและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้ทั้งจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามมาแยกแยะและจัดหมวดหมู่โดยนำทฤษฎีที่ได้ทบทวนในบทที่ 2 มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์และแยกแยะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. สภาพการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตทหาร แนวทางการจัดการ ผลการดำเนินงานตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของทหารที่ผ่านมา

2. ความสอดคล้องระหว่างแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทหารกับการจัดการตามหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 6 กลุ่ม ต่อการจัดการของทหารในแต่ละด้านดังนี้

2.1 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2.2 การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ

2.3 การจัดการการสร้างจิตสำนึก

2.4 การจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น

2.5 การจัดการด้านการตลาด

2.6 การจัดการด้านการส่งเสริมการลงทุน

โดยนำความคิดเห็นที่ได้วิเคราะห์หาความสอดคล้องระหว่างการดำเนินการจัดการของ ทหารเปรียบเทียบกับหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กล่าวไว้

3. แนวทางการจัดการเปิดพื้นที่ทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการควบคุม การใช้พื้นที่ทหารเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University